

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

De hæresi illorum, qui dicunt corpus Christi non esse in altari nisi in figura
vel in signo. A. B. C

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

est, corpus Christi sub sacramento, & non rem spiri-
ritualem. Item, Non manducans manducat, &
manducans non manducat: quia non manducans
sacramentaliter, aliquando manducat spiritali-
ter, & è conuerso. Et qui manducant spiritaliter,
veritatem carnis & sanguinis dicuntur sumere:
quia ipsam efficienciam habent, id est, remissionē
peccatorum, pro qua videtur orari cum dicitur.
Perficiant in nobis Domine quæsumus tua sacra-
menta, quod continent: vt quod nunc specie geri-
mus, rerum veritate capiamus. Rerum veritatem
dicit ipsam efficienciam: quasi dicat, Per hæc sacra-
menta præsta, vt sicut sacramentaliter carnē Chri-
sti sumimus, ita spiritaliter sumamus. Vel petit
sacerdos, vt Christus, qui nunc verè sub specie pâ-
nis, & vini sumitur manifesta visione, sicut in es-
sencia diuinitatis est, quandoq; accipiatur. Con-
stat ergo à bonis & à malis sumi corpus Christi:
sed à bonis ad salutem, à malis ad perniciem.

*Lanfrancus
in responsio-
ne ad obie-
ctionem 14
Berengarij.*

DE HÆRESI ALIORVM QVI DICVNT
corpus Christi non esse in altari nisi in signo.

DISTINCT. X. A

Sunt & alii, præcedentium insaniam transcen-
dentes: qui Dei virtutem iuxta modum natura-
lium rerum metientes, audacius ac periculosius ve-
ritati eòtraducunt: asserentes in altari nò esse cor-
pus Christi vel sanguinē, nec substantiam panis vel
vini in substantiâ carnis & sanguinis còuerti, sed
ita Christum dixisse. Hoc est corpus meum, sicut
Apost. dixit, Petra autem erat Christus. Dicunt n.
ibi esse corpus Christi tantum in sacramento, i. in
signo, in tantum & signo manducari à nobis, Qui
errâdi occasionē sumunt à verbis veritatis, vnde
prima heresis facta est in discipulis Christi. Cum n.
diceret. Nisi quis manducauerit carnē meam, &
biberit sanguinē meum, non habebit vitam eter-
nam: illi non intelligentes dixerunt. Durus est hic

*De sacra-
mento Eu-
charistia
quantum ad
cibum quò
manduca-
tur.*

*Aug. super
Psal. 54. ad
versum 24.
hunc molliti
sunt sermo-
nes.*

Tomo 8. sermo : quis potest eum audire? & abierunt retro.
Aug. tr. 27. illis descendentibus, instruxit duodecim, qui remā-
ad illud Ioā. ferant. Spiritus est, inquit, qui vivificat caro nihil
9. verba quae prodest, verba quae locutus sum vobis, spiritus &
ego locutus. vita sunt. Intellexisti spiritualiter? Spiritus & vita
August. ad sunt, sed tibi nō sunt. Spiritualiter intellige, quae lo-
versum 1. cutus sum. Non hoc corpus, quod videtis mandu-
Pf. 98. hunc caturi estis, & bibituri illum sanguinē quem effu-
adorate sca. suri sunt, qui me crucifigēt. Sacramētum aliquod
bellum. vobis cōmendavi, spiritualiter intellectum vivifi-
Aug. tr. 30. cabit vos: caro a. non prodest quicquam. Sunt etia-
in pr. ad il- iam & alia, illorum insanix fomitem ministrantia.
lud Ioan. 7. Ait n. Aug. Donec seculum finiatur, sursum est Do-
Nonne Moy- minus: sed tamen etiam hic nobiscum est veritas
ses. Dominus: Corpus n. in quo resurrexit, in vno lo-
Matth. 26. a co esse oportet: veritas autē eius vbiq; diffusa est.
 Item vna persona est Deus & homo: vbiq; per id,
 quod est Deus: in caelo, per id quod homo est Chri-
 stus. Dicit etiam, Pauperes semper habetis vobiscum
 me autē non semper habebitis. His aliisque v-
 tuntur praefati heretici, in assertionem sui erroris.

Determinatio praemissorum.

Quae ex eadem ratione omnia accipienda sunt,
 non n. verbis his negatur verum corpus Christi a
 fidelibus sumi vel in altari esse, sed his veritas Apo-
 stolos, & in eis nos instruxit, quod ipsi corpus nō
 per partes disceptam, vt putauerunt illi discipu-
 li, qui retroierunt, sed integrum: nec visibiliter in
 forma humana, sed invisibiliter sub forma panis
 & vini corpus & sanguinē nobis traderet. Quem
 sensum Aug. cōfirmat dicens, Ipsum quidē, & non
 ipsum corp⁹, quod videbatur, manducatur ipsum
 quidē invisibiliter: non ipsum visibiliter. Item, Et
 si necesse est illud celebrari, necesse est tamen inui-
 sibiliter intelligi. Ita etiā intelligendum est corpus
 Christi esse in vno loco sc. visibiliter in forma hu-
 mana,

Lanfranc.
in responsio-
ne ad obie-
ctionem duo-
decimam

Berengarij.

Au. ad ver.

5. Psal. 98.

Adorate

scabellum.

Matth 26. a

mana, veritas tamen eius, i. diuinitas, vbiq; est, veritas etiam eius, i. verum corp⁹ in omni altari est, vbiq; celebratur. Sic etiã illud intelligendum est, Pauperes semper habetis vobiscum, me autem nō semper habebitis secundum corporalem præsentiã, sc. qua cum eis conuersabatur. Similiter per id, quod homo est in cœlo est, scil. visibiliter: inuisibiliter autem est in altari, quia non in forma humana apparet, sed forma panis & vini operitur. Vnde & inuisibilis caro eius dicitur, quæ verè est in altari. Sed quia in specie sua nō apparet, inuisibilis dicitur. Ait n. Aug. Hoc est, quod dicimus, q̄ modis omnib. approbare cōtendimus: Sacrificiũ ecclesiæ duobus confici, duobus constare: visibili elementorum specie, & inuisibili Domini nostri Iesu Christi carne & sanguine, sacramento, & re sacramenti, i. corpore Christi: sicut & Christi persona constat & conficitur ex Deo & homine, cum Christus sit verus Deus & homo, quia omnis res illarum rerum naturam & veritatem in se continet: ex quibus conficitur. Conficitur a. sacrificium ecclesiæ duob. sacramento & re sacramenti, i. corpore Christi. Est sacramentum & res sacramenti, idem corpus Christi. Ecce inuisibilem dixit carnem Christi, quia forma panis operitur & tractatur. Idemq; corpus Christi dixit esse sacramentum & rem: ex quo confirmatur, quod supra diximus. Deinde addit, quod magis mouet lectorum. Caro, inquit, eius est, quam sub forma panis operitam, in sacramento accipimus: & sanguis ei⁹, quem sub vini specie ac sapore potamus, caro videl. carnis, & sanguis sacramentum est sanguinis, carne & sanguine vtroq; inuisibili intelligibili, & spiritali significatur corpus Christi visibile & palpabile, plenum gratia & diuina maiestate.

Quæ sit intelligentia præmissorum. C

Attende his diligenter quia tropo quodam

Aaa 2

Ysi

*Lanfrancus
in responsio-
ne sexta con-
tra obiectio-
nem Beren-
garij.*

*Lanfrancus
in responsio-
ne ad obie-
ctionem de-
cimam Be-
rengarij.*

Lanfranc.
ubi supra in
responsione
ad 10. obie-
ctionem Be-
reng. Decō-
sec. di. 2. hoc
est quod di-
cim. parag.
sicut ergo.

tur hic Aug. quo solēt res significantes rerum sorti-
turi vocabula quas significant. Hic n. visibilis spe-
cies panis vocatur nomine carnis, & visibilis spe-
cies vini nomine sanguinis: inuisibilis vero & in-
telligibilis dicitur caro Christi: quia secundum il-
lam speciē non videtur caro, sed intelligitur: ita &
sanguis. Caro ergo inuisibilis dicitur esse sacramē-
tum carnis visibilis: quia species panis, secundum
quā illa nō videtur caro, est sacramētū carnis visi-
bilis quia in carne visibili, i. specie, secundum quā
caro Christi non videtur caro, significatur corpus
Christi, q̄ est visibile & palpabile, vbi in sua forma
apparet. Ita & de sanguine accipi debet. Quē sen-
sum confirmat Aug. ap̄erens qualiter p̄dicta in-
telligenda sint, quia obscure dixerat: cōsequenter
dicens, ita panē vocari corp⁹ Christi, cum verē sit
sacramētum corporis Christi, quod in cruce posi-
tum est: sicut ipsa immolatio, quę fit manib. sacer-
dotis, vocatur Christi passio, nō rei veritate, sed fi-
gnificandi mysterio: & sicut sacramētum fidei di-
citur fides. Satis respōsum est hereticis, & obiectio-
nibus eorum qui negant verum corpus Christi in
altari esse, & panē in corpus vel vinum in sangui-
nē, mystica cōsecratione conuerti dicentes. Quis
audeat manducare Dominum suum? Quis etiam
audeat dicere quotidie formari corpus Christi de
materia vel substantia, quę nō fuit caro virginis?
Auctoritatibus probat verum corpus Christi esse in altari, &
in id panem conuerti. D

Matth. 26. c

Ambr. lib. de
his, qui my-
sterijs ini-
tiantur ca. 9
in medio.

Hęc & his similia obiiciunt illi, in diuino myste-
rio legē naturę sectantes: quorum perfidiā subdi-
ta conuincunt testimonia. Ait n. veritas, Accipite
hoc est corp⁹ meum. Itē Ambr. Si tantū valuit ser-
mo Helix, vt ignē de cœlo deponeret: non valebit
tantum sermo Christi, vt substantias mutet? De
totius mundi operib. legitur, quia ipse dixit, & fa-
cta sunt, &c. Sermo igitur Christi, i. fili⁹ qui potuit
ex ni-